

міжнародного менеджменту та процесів європейської інтеграції. Розвиток і поширення ситуаційної (кейсової) методики зумовлені як зростаючою динамікою соціальних змін, необхідністю трансформації форм та змісту навчання в бік вирішення задачі набуття компетенцій, так і потребою у реалізації творчого потенціалу студентів через різноманітність підходів у вирішенні практичних ситуацій. При цьому основне завдання кейс-методики полягає не у формуванні певного завершеного знання, а у виробленні навичок поведінки залежно від ситуації, що склалася. Такі завдання активізують креативну діяльність студентів, спонукають до критичного мислення та осмислення своїх дій в проблемних ситуаціях, що мають місце в професійному середовищі, яке стрімко трансформується в умовах євроінтеграції.

Мателешко Ю.П.

доцент кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій УжНУ

ВРЕХІТ: МОЖЛИВІ НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Вихід Британії з ЄС може дещо ускладнити процеси євроінтеграції України. Зокрема, Київ втратить потужного прихильника своїх європейських устремлінь всередині ЄС. Також Brexit посилить позиції євроскептиків і тих, хто активно виступає за поновлення відносин з Москвою, як всередині ЄС, так і в Україні. Вихід Сполученого Королівства може негативно позначитися на стані української зовнішньої торгівлі, яка тісно зв'язана з Європейським Союзом. В цілому, після Brexit для України збільшилися ризики залишитися на невизначений час поза увагою Євросоюзу і самої Британії. Проте позиція останніх щодо європейського майбутнього нашої країни та російської агресії залишатиметься незмінною.

Ключові слова: Brexit, Європейський Союз, Велика Британія, Україна, євроінтеграція.

Brexit can slightly complicate the European integration of Ukraine. In particular, Kyiv will lose a strong supporter of its European aspirations inside the EU. Brexit also will strengthen the positions of eurosceptics and supporters of the renovation of relations with Moscow. The exit of the United Kingdom can negatively affect the state of Ukrainian foreign trade, which is closely linked to the European Union. In general, after Brexit for Ukraine increased the risks to remain for an indefinite time without the attention of the EU and the UK. However, their position on the European future of our country and Russian aggression will remain unchanged.

Keywords: Brexit, European Union, United Kingdom, Ukraine, European integration.

23 червня 2016 року стало доленосним в історії Великобританії та всієї Європи. Протягом цього дня громадяни Сполученого Королівства на референдумі визначали не тільки майбутнє своєї країни, але і Європейського Союзу. На референдумі щодо Brexit («Br» (Британія) + «exit» (вихід)) 51,9 % учасників висловилися за вихід Великобританії з ЄС [9]. Вже 1 лютого 2017 року депутати Парламенту Сполученого Королівства в першому читанні 498 голосами проти 114 підтримали законопроект про вихід з ЄС, а 2 лютого Уряд опублікував так звану «Білу книгу» (остаточний варіант програми уряду) щодо виходу з ЄС [7]. Пізніше законопроект був схвалений обома палатами британського парламенту і 16 березня 2017 р. підписаний королевою Єлизаветою II. 29 березня 2017 року прем'єр-міністр Великобританії Тереза Мей підписала лист на ім'я глави Європарламенту Дональда Туска з повідомленням властей Європейського Союзу про початок процедури виходу Сполученого Королівства з ЄС [8]. Очікується, що переговори про вихід Великобританії з Євросоюзу триватимуть близько двох років і, таким чином, країна може покинути об'єднання в 2019 році.

Не викликає сумнівів, що з виходом Сполученого Королівства Київ втратить частину потужної підтримки своїх європейських устремлінь всередині ЄС. Великобританія, як відомо, була проти поглиблення інтеграції в рамках Євросоюзу, зате підтримувала його розширення за раху-

нок нових членів. Сполучене Королівство тривалий час є одним із ключових гравців, який підтримує європейські прагнення нашої держави. Крім того, Британія – одна з головних сил в Євросоюзі, яка виступає за збереження санкцій проти Росії. Як вважає О.Рябчин, ми втратимо одного з найсильніших друзів України в Євросоюзі, жорстка позиція якого у протидії російській агресії часто балансувала помірковану франко-німецьку позицію [5].

Як зазначає дипломат, експерт «Майдану закордонних справ» О.Хара, Великобританія як стратегічний союзник США відіграла важливу роль у формуванні єдиної позиції Вашингтона і Брюсселя щодо стримування Росії. Brexit же довірить долю європейських санкцій в руки франко-німецького тандему, в якому посилюються позиції прихильників «політики пряника». Французький сенат, наприклад, нещодавно виступив за поступове скасування санкцій. А Соціал-демократична партія Німеччини завжди критично відгукувалася про санкції. Так що без скрупульозного британського втручання, підсумовує аналітик, Росія цілком може домогтися якщо не скасування, то ослаблення санкцій. [3]. Є і протилежні думки з цього приводу. Так, на думку експерта-міжнародника А.Шелест, Brexit не змінить позиції Європейського Союзу щодо російській агресії, а тим більше не вплине на позицію Великобританії, яка була однією з найжорсткіших в ЄС щодо підтримки України [6].

Brexit посилить позиції євроскептиків і тих, хто активно виступає за «нормалізацію» відносин з Москвою, збільшить рейтинги опонентів європейської інтеграції, як всередині ЄС, так і в Україні. Антиєвропейська риторика також буде «підігріватися» російськими ЗМІ, в яких одразу після британського референдуму з'явилася ціла низка статей, присвячених цьому питанню. В одній з них зазначається, що після «витівки» Британії в Україні виникає зовнішньополітичний парадокс: влада посилено транслює ідею про європейську інтеграцію, в той час як інші країни від цього вектора відмовляються, вважаючи його дорогою в нікуди. «У Євросоюз країну обіцяли прийняти через 25 років, а тепер виходить, що раніше цього терміну не стане самого об'єднання», – зазначає автор статті [1].

Хоча експерти стверджують, що прямих наслідків цієї

події нашій країні побоюватися не варто, проте, опосередковано Brexit все-таки позначиться на стані української економіки. Справа в тому, що Україна нині пов'язана з Британією експортом сільськогосподарської продукції – кукурудзи, макухи, пшениці, меслин (пшениця, змішана з житом), соняшникової олії. У зв'язку з виходом з ЄС абсолютно очікуваним варіантом подальшого розгортання подій в країні стане масштабна політична та економічна криза, яка приведе за собою скорочення обсягів зовнішньої торгівлі. Українські ж виробники і експортери значених продуктів візьмуть на себе перший удар Brexit. Сьогодні товарообіг між державами регулюється угодою про асоціацію нашої країни з ЄС. Якщо Британія вийде з гри, українців очікує зміна умов експорту вітчизняної продукції в цю країну. Результати можуть бути невтішними для України – потенційна втрата 31,2 мільйонів доларів вітчизняного експорту. [2].

Якщо вихід Великобританії позначиться на стані всього Європейського Союзу, похитнувши і його економічний потенціал через скорочення товарообігу з цією державою, в нових умовах кардинально може знизитися попит на українську продукцію на європейських ринках. Так, за прогнозами експертів, економічний приріст ЄС встановиться на рівні катастрофічно низької позначки – не більше 0,3% за рік (на тлі сьогоднішніх дуже скромних 1,9%) [2]. Європейський Союз для України – це найбільший торговий партнер з 34% в структурі загальнонаціонального експорту. У підсумку економічне зростання нашої держави може дещо ускладнитися. Водночас, вихід Британії з ЄС не вплине на валютні резерви України. Як заявила глава Нацбанку Валерія Гонтарева, «фунт ніколи не був головною валютою партнерів України з питань торгівлі, а його частка в українських запасах мала» [4].

В цілому, після Brexit для України збільшилися ризики залишитися на невизначений час поза увагою Євросоюзу і самої Британії. Політолог і експерт по Східній Європі Андреас Умланд заявив, що «європейські політичні діячі, дипломати, журналісти та експерти будуть ще більш відволікатися від того, що відбувається в Україні і російсько-українського конфлікту» в результаті референдуму Brexit.

«Істотна частина уваги в майбутньому, в тому числі сил і ресурсів ЄС будуть поглинені побудовою нових відносин Британії з ЄС», – зазначив Умланд [4]. Безсумнівно, Brexit сформує багато внутрішніх проблем для Європейського Союзу, а це означатиме, що Україна може на деякий час зникнути з поля уваги своїх партнерів у ЄС.

Отже, для України можливий вихід Британії з Євросоюзу безпосередньо не матиме суттєвих негативних наслідків, але може дещо ускладнити процеси євроінтеграції нашої країни, а також двосторонню торгівлю та інвестиції, які поки що здійснюються за загальними європейськими правилами. Хоча Україна втратить потужного прихильника всередині ЄС, проте позиція Сполученого Королівства щодо європейського майбутнього нашої країни та російської агресії залишатиметься незмінною.

1. Андреев А. Brexit: последствия для Украины [Електронний ресурс] / Александр Андреев // Актуальные комментарии. – 2016. – 28 июня. – Режим доступа: <http://actualcomment.ru/brexit-posledstviya-dlya-ukrainy-1606281907.html>

2. Экономические последствия Brexit для Украины [Електронний ресурс] // VITANIT COMMUNITY. – Режим доступа: <http://vitanit.com.ua/blog/ekonomicheskie-posledstviya-brexit-dlya-ukrainy>

3. Купцова А. Заложники Brexit: как выход Великобритании из ЕС повлияет на Украину, Россию и Европу [Електронний ресурс] / Алина Купцова // Обозреватель. – 2016. – 24 июня. – Режим доступа: <https://www.obozrevatel.com/politics/50942-zalozhniki-brexit-kak-vyihod-velikobritanii-iz-es-povliyaet-na-ukrainu-rossiyu-i-evropejskuyu-tsvivilizatsiyu.htm>

4. Последствия Brexit для украинской валюты и экономики [Електронний ресурс] // INKORR. – 2016. – 29 июня. – Режим доступа: <http://inkorr.com/node/3001>

5. Рябчин О. Brexit без эмоций – урок та висновки для української влади [Електронний ресурс] / Олексій Рябчин // Європейська правда. – 2016. – 29 червня. – Режим доступа: <http://www.eurointegration.com.ua/experts/2016/06/29/7-051325/>

6. Brexit: последствия для Украины [Електронний ре-

сурс] // 24news. – 2016. – 25 июня. – Режим доступа: <http://24news.com.ua/15467-brexite-posledstviya-dlya-ukrainy/>

7. Brexit plan published in government White Paper [Электронный ресурс] // BBC. – 2017. – 2 February. – Режим доступа: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-38836906>

8. Brexit: UK officially on its way out of the European Union [Электронный ресурс] // BBC. – 2017. – 29 March. – Режим доступа: <http://www.bbc.co.uk/newsround/39257799>

9. EU Referendum: Results [Электронный ресурс] // BBC. – Режим доступа: <http://www.bbc.com/news/politics/eu-referendum/results>

10. Simms B. The world after Brexit. The crucial variable is not British power but the weakness of Europe [Электронный ресурс] / Brendan Simms // NewStatesman. – 2017 – 1 March. – Режим доступа: <http://www.newstatesman.com/world/europe/2017/03/world-after-brexite>

*Мельник Л.Г. д.э.н., проф.,
Дегтярева И.Б. к.э.н., доц.,
Кубатко А.В. к.э.н., доц.,
Сумский государственный
университет, г. Сумы*

ЕВРОПЕЙСКИЕ СТУДИИ И ИДЕИ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ В УНИВЕРСИТЕТСКОМ ОБРАЗОВАНИИ

В роботі аналізується концепція формування і розвитку «зеленої» економіки в освітніх програмах підготовки фахівців у вищій школі. Розглядаються об'єктивні передумови переходу до сестейнового розвитку, які умовно можуть бути названі ресурсним і енергетичним. Аналізуються допустимі межі навантаження на екосистеми планети та проблеми, які відносять до енергетичного виміру. Подано основні принципи «зеленої» економіки.

Ключові слова: «зелена» економіка, сестейнова економіка, ресурсний вимір, енергетичний вимір, «екологічний слід», проблемно-орієнтоване викладання та навчання.